

Abstrakt

Adherence k léčbě u pacientů po transplantaci ledvin

Autor: Barbora Vaňková

Vedoucí diplomové práce: PharmDr. Josef Malý, Ph.D.

Konzultant: PharmDr. Kateřina Ládová, Ph.D.

Katedra sociální a klinické farmacie, Farmaceutická fakulta v Hradci Králové, Univerzita Karlova

Úvod a cíl: Transplantace ledvin (TxL) představuje nejvhodnější metodu léčby chronického selhání ledvin. I když se dnes jedná o rutinní klinickou metodu, nelze podcenit riziko rejekce štěpu. Pacienti jsou proto indikováni k dlouhodobé imunosupresivní léčbě (IS) s akcentem na striktní adherenci k léčbě (MA). Cílem této studie bylo zjištění míry adherence u sledované populace transplantovaných pacientů, analýza lékových problémů spojených s imunosupresivní terapií se zaměřením na non-adherenci k léčbě a analýza postojů pacientů k self-managementu.

Metodika: Tato prospektivní průřezová studie probíhala během jednoho roku od března 2016 do března 2017 na Hemodialyzačním středisku ve Fakultní nemocnici Hradec Králové. K účasti ve studii byli při své plánované návštěvě transplantační poradny oslovení pacienti ve věku ≥ 18 let a alespoň 3 týdny po TxL. S každým pacientem provedl vyškolený farmaceut strukturovaný rozhovor, během kterého byl k subjektivnímu měření MA použit mezinárodní dotazník validovaný na české prostředí *Medication Adherence Report Scale (MARS-CZ)*. Následně byly pacientům kladeny otázky týkající se životního stylu, sebeposouzení zdravotního stavu, samoléčení a návyků při užívání konkrétních IS. Souběžně probíhal sběr dat ze zdravotnické dokumentace a revize FT stran hodnocení DRP. Data byla zpracována pomocí deskriptivní statistiky.

Výsledky: Studie se zúčastnilo 211 pacientů v průměrném věku $55,8 \pm 12,41$ let. Pacienti byli $7,4 \pm 5,75$ let po TxL a užívali v průměru $11,3 \pm 2,96$ léčiv. Průměrné skóre MARS-CZ bylo $24,7 \pm 0,74$ (MIN 16; MAX 25). Hodnota < 23 bodů značící nízkou adherenci byla zaznamenána u 6 pacientů. Co se týká samotného užití IS, takrolimus užívalo pravidelně nalačno 44 (35,2 %) pacientů a prednison po snídani 160 (79,6 %) pacientů. Doporučené stravovací návyky dodržovalo 174 (82,5 %) pacientů. Z celkového počtu 211 pacientů se jich 153 (72,5 %) chránilo před slunečním zářením a 172 (81,5 %) provádělo pravidelný self-monitoring krevního tlaku. Celkem 24 (11,4 %) přiznalo kouření cigaret.

Závěr: Byli nalezeni pacienti s nedostatečnou adherencí k IS. Zároveň byly zjištěny nedostatky v základních oblastech self-managementu, z nichž nejrizikovější se zdá být neadekvátní fotoprotekce. Znalost užívání takrolimu a prednisonu nebyla u všech pacientů dostačující. Intervence na více úrovních zahrnujících mimo jiné edukaci a psychosociální podporu by měly být implementovány do běžné péče o transplantované pacienty. Dle našich zjištění by mohlo být prospěšné zapojit do týmu farmaceuta, který by mohl motivovat pacienty ke správnému užívání IS a zároveň minimalizovat jejich obavy z léčby.

Klíčová slova: léková adherence, transplantace ledvin, intervence farmaceuta.